

DR. J.H. LAMBERTS, 1911-1990

DOOR DRS. J. REEHORST

Op 16 februari 1990 overleed op 78-jarige leeftijd Jan Lamberts, huisarts en politicus. De volgorde, eerst huisarts, daarna politicus, is opvallend, want van wie staat na 36 jaar lidmaatschap van vertegenwoordigende lichamen - gemeenteraad, Tweede en Eerste Kamer en Europees Parlement - het oorspronkelijke beroep nog voorop?

Politicus was hij vanuit zijn beroep. Daardoor had zijn woord groot gezag, hield hij zich bij zijn leest en kwamen zijn ideeën en voorstellen uit de praktijk en waren op verbetering van de medische hulp in brede zin aan zijn medemens gericht. De fundamentele opvatting van zijn beroep bleek in 1980 nog eens uit een lang interview in Vrij Nederland, samen met zijn zoon Henk. Die gaf gestalte aan het idee van zijn vader van een groepspraktijk, waarin huisartsen samenwerken met tandartsen, maatschappelijk werkers, wijkverpleegkundigen en fysiotherapeuten, in de wijk Ommoord.

Johannes Hendrikus Lamberts werd geboren in Vriezenveen op 8 juli 1911. In Almelo bezocht hij de HBS. Na zijn artsexamen aan de Rijksuniversiteit Utrecht in 1938 werd hij in het daarop volgende jaar huisarts in Rotterdam en bleef dat tot 1969. Zijn grote praktijk - aanvankelijk 6100 patiënten - oefende hij samen met zijn volledig meewerkende vrouw uit aan het adres Pleinweg 5 (een portiekwoning) in Rotterdam-Zuid. In die langdurige praktijk maakte hij grote veranderingen mee. Zijn patiënten veranderden in kleding (de pet bijvoorbeeld), in soort van klachten (psychosomatisch) en in houding tegenover de dokter (gezag). Zelf bleef hij in grote mate dezelfde, namelijk zichzelf. 'Ik ben altijd een streng iemand geweest, maar ik geloof niet dat ik autoritair van mezelf was. Je wordt na een paar jaren autoritair gemaakt door je patiënten', aldus het interview uit 1980. Lamberts liep zijn hele leven in een donkerblauw pak en had de spraak die je van een intellectueel mag verwachten. 'De mensen zijn altijd een beetje bang voor me geweest, terwijl ik toch veel van ze hield'.

Lamberts promoveerde in Utrecht in 1947 tot doctor in de geneeskunde op het onderwerp 'Onderzoek naar den voe-

dingstoestand van Rotterdamsche schoolkinderen'. Hij had vele functies in de medische wereld, waaronder 26 jaar die van lid van het Medisch Tuchtcollege in Den Haag. De meeste waren in landelijk verband. In Rotterdam was hij bestuurslid van het ziekenfonds AZR.

In 1945 kwam hij voor de SDAP in de tijdelijke gemeenteraad van Rotterdam. Vanaf 1946 voor de Partij van de Arbeid tot zijn afscheid in 1970. Toen kwam zijn zoon Henk (huisarts!) in de raad. In zijn lange raadsperiode heeft Jan Lamberts veel gedaan. Ik noem hier zijn interpellatie in 1948, die de aanzet gaf tot de oprichting van de Stichting Klinisch Hoger Onderwijs. Voorts zijn bijdragen tot invoering van de schoolmelk, tot verbetering van de leefomstandigheden in het Oude Westen en zijn voor die tijd vroege verzet tegen luchtverontreiniging, beter gezegd: zijn strijd voor gezondheid en veiligheid in het Rijnmondgebied. Zelf zei hij over zijn werk in Rotterdam: 'Ik zat in allerlei comités waar Van der Mandele me inhaalde, omdat Rotterdam-Zuid nooit zo vertegenwoordigd was in comités. Ze vonden mij geschikt, ik was arts, lid van de gemeenteraad, publiceerde veel, ze konden mij nog net verdragen en zo hadden ze dan toch nog Zuid vertegenwoordigd'.

Van 1956 tot 1977 was hij lid van de Tweede Kamer. Via een enquête vroeg hij aan zijn patiënten of zij dat goed vonden en 95 procent vond dat hij dat moest doen. Hij bracht zijn praktijk terug tot 3500. Van de vijf artsen die toen lid van de Tweede Kamer waren, was Lamberts de enige die als 'dokter' werd aangesproken. In 1970 diende hij samen met dr. H.J. Roethof een initiatief-wetsontwerp tot wijziging van de abortuswetgeving in.

Van 1977 tot 1981 was hij lid van de Eerste Kamer, van 1977 tot 1979 tevens lid van het Europese Parlement en van 1979 tot 1981 lid van de Raadgevende Vergadering van de Raad van Europa en de West-Europese Unie. Zijn ervaringen met de praktijk van de volksgezondheid en het politieke bestuur in Rotterdam bracht hij in op landelijk en later op Europees niveau. In het Europese Parlement was hij tal van keren rapporteur voor onderwerpen de volksgezondheid betreffende.

In Rotterdam was hij mede-oprichter en bestuurslid van de Stichting voor Volkshuisvesting Tuinstad Zuidwijk en vicevoorzitter van het bestuur van het Rotterdams Toneel en het Nieuw Rotterdams Toneel. Voor zijn niet te meten verdiensten voor de publieke zaak zowel als voor zeer veel individuele mannen, vrouwen en kinderen werd hij benoemd tot ridder in de orde van

de Nederlandse Leeuw (1968) en tot commandeur in de orde van Oranje-Nassau (1981). De Wolfert van Borselenpenning ontving hij in 1967 bij gelegenheid van de opheffing van de Stichting Klinisch Hoger Onderwijs (waarvan de taken zijn overgenomen door de Medische Faculteit) en in 1970 bij zijn afscheid als raadslid.

‘De politiek was er een aardige hobby bij’ zei Lamberts bij zijn afscheid als politicus in 1981. Uit de zeventien jaar, dat ik met hem in de gemeenteraad zat en de tien jaar in de Tweede Kamer, staat mij nog veel voor ogen. Tegen twaalf uur ’s avonds stond hij spontaan op in de fractie of de raad met de mededeling: ‘We moeten nu naar bed, morgen komt er weer een dag, denk aan je gezondheid’. In de Kamer assisteerde hij bij plotselinge medische problemen. We zaten dagenlang en soms nachten met honderdvijftig leden en een stoet personeel in het gebouw. In de vijftigeren begin zestiger jaren voetbalde een Kamerelftal een paar keer tegen de pers en zelfs uit en thuis tegen een Belgisch Kamerelftal. In 1956 was de Tweede Kamer van honderd op honderdvijftig leden gekomen met veel jongeren daarbij. Dokter Jan Lamberts keurde ons in de catacomben van het Kamergebouw. Sommigen - van wie er jaren later minister of staatssecretaris werden - kregen toen al het consigne alleen in de achterhoede te spelen en/of na tien minuten even aan de kant te gaan op grond van hart- of bloeddrukproblemen.

Jan Lamberts is zijn hele arbeidzame leven grensverleggend bezig geweest. Vanuit ervaringen met patiënten en hun gezinnen in woon- en werksituaties nam hij met anderen initiatieven op het terrein van de volksgezondheidszorg. Wetenschappelijk onderzoek naar verbanden, bij voorbeeld tussen het wonen in flats en ziekteverschijnselen, naar de leefbaarheid in de Rijnmond in het algemeen (Lamberts in 1971: ‘Wonen en werken in Rijnmond kost de mens door de deken van de vuile lucht die boven hem hangt vijf jaar van zijn leven’), hygiëne en wonen, de invloed van luchtverontreiniging, het huisartsen-tekort. Hij hield dikwijls spreekbeurten zowel voor vakgenoten als voor andere betrokkenen in de sector van de volksgezondheid, alsmede op afdelingsvergaderingen van de partij.

Met zijn aandacht voor het milieu in brede zin in een lange tijd van - hoe begrijpelijk ook - eenzijdige aandacht voor wederopbouw, economie en werkgelegenheid in Rotterdam in het bijzonder, haalde hij regelmatig voorpagina’s van dagbladen. Uiteraard

had hij als medicus/politicus een groot aandeel in de komst van de Medische Faculteit in Rotterdam als onderdeel van de latere Erasmus Universiteit. Zelf bleef hij huisarts-politicus. Zijn zoon Henk ging na een huisartsen-groepspraktijk wel als hoogleraar huisartsgeneeskunde het wetenschappelijk onderwijs in.

Met Jan Lamberts is een nog echte huisdokter, een uniek politicus en een humaan mens heengegaan. Zijn plaats blijft in de rij van Grote Rotterdammers.

59. Dr. J.H. Lamberts

60. Ir. G. Plantema